

Memo	NORA-notitie
Aan	De voorzitter en leden van de Manifestgroep
Van	De voorzitter van de Architectuurraad, via Hans Blokpoel
Datum	21 februari 2011

Inleiding

Het Forum Standaardisatie heeft op 12 oktober 2010 ingestemd met de inhoud van NORA 3.0 principes voor samenwerking en dienstverlening. In een schriftelijke ronde gericht op het verzamelen van opmerkingen die meegenomen zouden kunnen worden in een voorlegging aan het College Standaardisatie, is een aantal opmerkingen met betrekking tot NORA 3.0 naar voren gebracht. Deze opmerkingen zijn gedeeld met een aantal architecten. Besprekingen tussen architecten hebben tot voorliggend memo geleid.

In het voorliggend memo wordt kort ingegaan op de totstandkoming van de NORA-onderdelen, de positionering van de NORA, wat redelijkerwijs van de NORA verwacht moet kunnen worden en de governance (inclusief beheer) rond NORA. Het memo sluit af met een aantal aanbevelingen.

NORA in historisch perspectief

NORA is in 2005 geïnitieerd, Eind 2006 verscheen NORA 1.0, in 2007 gevolgd door NORA 2.0. NORA 1.0 en 2.0 bestonden ieder uit één document dat zonder formele organisatiestructuur ontwikkeld is “vóór en dóór architecten”. Er werden steeds meer onderwerpen aangedragen en de behoefte om NORA in te zetten voor de sturing van de e-overheid groeide, Bestuurders vroegen om een conceptuele, compacte en stabiele NORA terwijl ontwikkelaars vroegen om een concrete, gedetailleerde en flexibele NORA.

Besloten werd NORA om te vormen tot een raamwerk, bestaande uit meerdere losse documenten. Deze aanpak zou de mogelijkheid bieden om NORA te verdiepen en tegelijkertijd de toegankelijkheid te vergroten. Beoogd werd in 2008 een strategiekatern NORA op te leveren alsmede een aantal katernen (publiekscontacten, service oriëntatie, gegevens en documenten, beveiliging, etc.) die getypeerd zouden kunnen worden als de los uitgegeven hoofdstukken van NORA 2.0 en die (onder meer) de te maken (detail)afspraken bevatten. Voorts een aantal dossiers die als bijlagen bij NORA werden gezien en informatief van aard zijn. De gedachte werkwijze werd uitgewerkt in een NORA-charter.

Het was de bedoeling in juni 2008 NORA 3.0 op te leveren, Voorzien werd dat de nieuwe documenten mogelijk de inhoud van versie 2.0 niet geheel zouden dekken. In dat geval zou in een versienotitie verwezen worden naar delen van NORA 2.0 die nog van toepassing zouden blijven. Een versie 3.5, voorzien voor november 2008, zou geheel volgens de nieuwe structuur moeten zijn ingericht.

In mei 2009 heeft het College Standaardisatie ingestemd met het NORA katern Strategie. In juni 2010 is het katern NORA 3.0 “Principes voor samenwerking en dienstverlening” opgeleverd. Besloten is dat er geen andere katernen meer zullen worden opgeleverd. Naast het strategiekatern

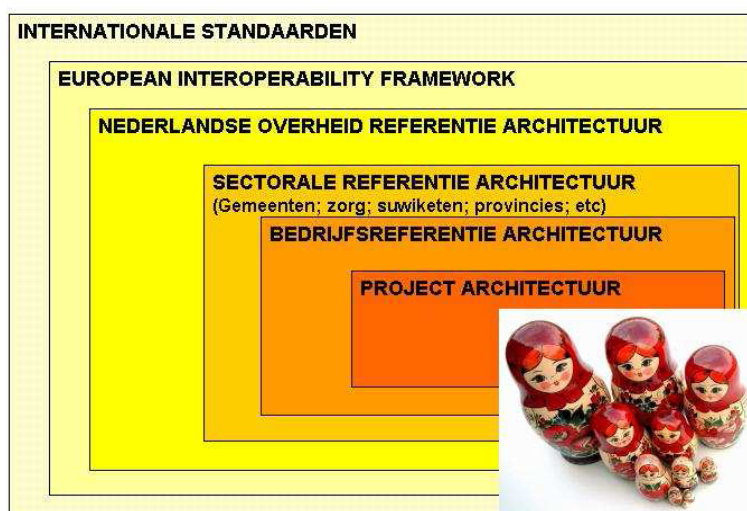
en het katern Principes voor samenwerking en dienstverlening zijn een dossier Service Gerichte Architectuur en een dossier Beveiliging opgeleverd. Dossiers hebben geen bindend, c.q. sturend karakter.

Positionering NORA

NORA is een federatiearchitectuur met als missie het bevorderen van de samenhang en samenwerking binnen de elektronische overheid, ten behoeve van een effectieve en efficiënte dienstverlening door de overheid. Het concrete doel van de NORA luidt: samenhang brengen in realisatie van de elektronische overheid en faciliteren van samenwerking tussen overheidsorganisaties. De NORA omvat (onder meer) de bedrijfsarchitectuur, de informatiearchitectuur en de technische architectuur. Ook bevat NORA een globaal overzicht van mogelijke generiek bouwstenen¹.

In het door de Tweede Kamer geaccordeerde Actieplan NOiV² is aangegeven dat in 2008 een eerste versie van een lijst met verplichte Open Standaarden moest worden gepubliceerd en dat er een interoperabiliteitsraamwerk (basisversie juni 2008) door het College Standaardisatie zou worden opgesteld met richtinggevende keuzes voor interoperabiliteit en de ontwikkeling en het gebruik van standaarden (zie Actielijn 3). Het interoperabiliteitsraamwerk vormt het fundament voor de ordening, classificatie en de ontwikkeling en het gebruik van standaarden op het gebied van techniek, semantiek (eenheid van taal) en organisatie (afstemming bedrijfsprocessen) ter aanvulling op dan wel versterking van de Nederlandse Overheid Referentie Architectuur (NORA). Het gaat hierbij om eenduidige uitgangspunten voor ketentoepassingen, het gebruik van (gemeenschappelijke) e-overheidsvoorzieningen en het gebruik van standaarden. Naderhand is, vanwege de sterke samenhang met NORA, besloten om dit interoperabiliteitsraamwerk onderdeel te laten uitmaken van NORA 3.0 (Ref. 1).

In de onderstaande figuur is aangegeven hoe de NORA zich hiërarchisch verhoudt met andere architecturen³.

¹ Presentatie Eik Saaman, Algemene ledenvergadering NAF, Utrecht, 14 mei 2008.

² Actieplan Nederland Open in Verbinding, Ministerie van EZ, november 2007.

³ NORA 2.0, 25 april 2007, Kenniscentrum.

Binnen de Nederlandse overheid zijn er inmiddels meerdere afgeleide referentiearchitecturen ontwikkeld, ook wel NORA-dochters genoemd. Voorbeelden hiervan zijn GEMMA voor gemeenten, PETRA voor provincies, WILMA voor Waterschappen, MARIJ voor het Rijk en ROSA voor de onderwijssector.

Wat moet van NORA 3.0 verwacht kunnen worden?

De hierboven beschreven positionering van de NORA heeft in belangrijke mate een formeel karakter en is niet vrijblijvend voor wat betreft de inhoud van de NORA. Het betekent dat de NORA meer moet bevatten dan de huidige katernen 'Strategie' en 'Principes voor samenwerking en dienstverlening' en ook de volgende onderdelen (met een bindend karakter) zou moeten bevatten⁴:

- ✓ de architectuur van de gemeenschappelijke e-overheidsvoorzieningen op de niveaus processen, informatievoorziening en infrastructuur, althans voor zover van toepassing;
- ✓ de kaders voor de koppelvlaakspecificaties op de genoemde niveaus

Dit maakt het ook mogelijk dat overheidsorganisaties hun respectievelijke architecturen hier op kunnen laten aansluiten. Het biedt bovendien een noodzakelijk kader voor het ontwerp en de sturing op de realisatie van deze voorzieningen.

Actualiteit is wel een voorwaarde voor NORA. De 'dochteren' hebben voor hun onderlinge samenhang en de link met internationale ontwikkelingen een actueel kader nodig.. NORA moet beheerd worden en zij moet op zo toegankelijk mogelijke wijze beschikbaar gesteld worden. Ook de verhoudingen tussen de verschillende katernen en dossiers, tussen NORA en de dochters, tussen NORA en de Europese initiatieven moet helder zijn voor gebruikers. Op het vlak van continuïteit en beheer voldoet NORA momenteel geenszins aan haar eigen principes over éénduidige verantwoordelijkheid, kwaliteit en verwerking van wijzigingen die zich in de omgeving voordoen.

Governance van NORA

De besluitvorming rond NORA is voor veel partijen 'die iets met de NORA moeten' niet transparant. Daarnaast zijn eerdere toezeggingen niet waargemaakt of zijn bijgesteld.

Dit leidt enerzijds tot verkeerde verwachtingen rond het product Nora en doet anderzijds afbreuk aan de zeggingskracht die in het verleden aan NORA is toegekend⁵.

Het College Standaardisatie heeft de intentie om met NORA 3.0 in te stemmen en een aanbeveling voor beheer en continuïteit aan de eigenaar c.q. verantwoordelijke te komen.

Wij merken op dat naar onze mening niet kan worden overgegaan tot vaststelling, vóórdat een goede governancestructuur is vastgesteld en het beheer van de NORA formeel is geregeld. In dit verband verdient ook de communicatie met de belanghebbende partijen nadrukkelijk aandacht.

⁴ Dit is ook in lijn met de conclusies en aanbevelingen van de Gatewayreview van de NUP-voorzieningen dat de samenhang (in het voortraject) inzichtelijk moet worden gemaakt.

⁵ Zo ontbreken de eerder toegezegde verwijzingen naar die delen van NORA 2.0 die niet door NORA 3.0 worden afgedekt, alsmede het inzicht in de samenhang van de diverse NORA-producten.

Als een en niet geregeld wordt dreigt NORA 'af te sterven', dit zou onwenselijk zijn, gelet op het **belang** dat aan NORA gehecht wordt.

Aanbevelingen

Het voorgaande leidt tot de volgende aanbevelingen:

1. Draag zorg dat er een partij wordt aangewezen als formele eigenaar van de NORA die verantwoordelijk is voor:
 - a. de inrichting van de governance en het beheer van de NORA;
 - b. de communicatie rond de ontwikkelingen rond de NORA;
 - c. het inzichtelijk maken wat NORA is en wat de samenhang tussen de NORA-katernen en aanverwante publicaties is, alsmede de vindbaarheid van deze producten.
2. Draag zorg dat op korte termijn NORA 3.0 wordt aangevuld met een architectuur van de e-overheidsvoorzieningen (inclusief de kaders voor koppelvlakspecificaties).